

ĐH Y DƯỢC HẢI PHÒNG
TTTT - TV

TLTK

C22

2024

N NGỌC SÁNG

NHI KHOA LÂM SÀNG TOÀN TẬP

THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HẢI PHÒNG

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC

GS.TS. NGUYỄN NGỌC SÁNG

**NHI KHOA LÂM SÀNG
TOÀN TẬP**

15801

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC HẢI PHÒNG
TTTT - THƯ VIỆN
PHÒNG ĐỌC

NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2024

LỜI NÓI ĐẦU

Nhi khoa là một chuyên ngành trong y học bao gồm một lĩnh vực rộng lớn, đảm đương nhiệm vụ quan trọng là bảo vệ và chăm sóc sức khỏe trẻ em.

Đối tượng chủ yếu của Nhi khoa là theo dõi sự trưởng thành, phát triển, khám, điều trị và tư vấn sức khỏe cho trẻ em. Mục đích chăm sóc trẻ em về mặt y học lại là giúp trẻ phát triển được tối đa về thể chất và tinh thần.

Vì vậy, người thầy thuốc Nhi khoa không thể chỉ biết khám chữa bệnh cho trẻ mà phải có những kiến thức về tâm lý, quá trình lớn lên, phát triển của trẻ, những hiểu biết về nuôi và dạy trẻ. Trong quá trình trưởng thành, trẻ chịu sự chi phối và ảnh hưởng rất lớn của điều kiện kinh tế, xã hội và môi trường sống. Do đó, việc chăm sóc trẻ của một nhà Nhi khoa phải hết sức toàn diện, liên tục để khi lớn lên, trẻ có thể phát huy được tốt khả năng của mình, thích nghi và đáp ứng với hoàn cảnh xã hội.

Thực tế cho thấy, trong lâm sàng Nhi khoa đòi hỏi cần có sự hiểu biết toàn diện về đặc điểm sinh lý, giải phẫu cũng như các kỹ năng quan trọng: hỏi bệnh sử, tiền sử, khám lâm sàng, chỉ định và phân tích các xét nghiệm, chẩn đoán điều trị. Khám lâm sàng tốt sẽ góp phần to lớn trong việc chẩn đoán, điều trị và chăm sóc cho trẻ. Vì vậy cuốn sách "*Nhi khoa lâm sàng toàn tập*" sẽ cung cấp các kiến thức và kỹ năng cần thiết cho các bác sĩ Nhi khoa, sinh viên y khoa và học viên Sau đại học trong thực hành lâm sàng.

Nội dung cuốn sách hướng dẫn cách hỏi bệnh, thăm khám lâm sàng các cơ quan trong cơ thể trẻ em, cách chẩn đoán và điều trị các bệnh thường gặp trong Nhi khoa. Cuốn sách là tổng hợp các bài của 2 cuốn sách "Nhi khoa lâm sàng" tập 1 và tập 2 đã xuất bản

---

trước đây, có chỉnh sửa và bổ sung, kết hợp những kiến thức kinh điển và cập nhật cũng như trên thực tế lâm sàng ở các bệnh nhân mà chúng tôi đã gặp.

Tuy nhiên, quá trình xuất bản sách không thể tránh khỏi thiếu sót, vì vậy rất mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp của các vị Giáo sư, các thầy cô giáo và các bạn đồng nghiệp để cuốn sách ngày càng được hoàn thiện hơn.

Xin trân trọng cảm ơn Nhà xuất bản Y học và công ty Ajinomoto đã hỗ trợ để hoàn thành cuốn sách này.

GS.TS. NGUYỄN NGỌC SÁNG

*Nguyên Chủ nhiệm Bộ môn Nhi khoa
Trường Đại học Y Dược Hải Phòng*

Phó Chủ nhiệm khoa Nhi - Bệnh viện Trẻ em Hải Phòng.

*Phó Chủ tịch Hội Thận - Tiết niệu - Lọc máu-
Ghép tạng Trẻ em Việt Nam*

MỤC LỤC

<i>Lời nói đầu</i>	3
Chương 1. HÔ HẤP	9
Khám cơ quan hô hấp trẻ em.....	9
Viêm phế quản cấp (Acute Bronchitis)	20
Viêm phổi (Pneumonia)	26
Hen phế quản (Asthma).....	33
Viêm tiểu phế quản cấp (Acute Bronchiolitis)	43
Viêm mũ màng phổi (Empyema)	48
Tràn khí màng phổi (Pneumothorax)	54
Dị vật đường thở (Foreign Body Aspiration).....	59
Chương 2. TIM MẠCH	64
Khám tim mạch ở trẻ em	64
Bệnh thấp tim (Rheumatic fever)	77
Suy tim (Cardiac Failure)	86
Tăng huyết áp (Hypertension).....	96
Cơn nhịp nhanh kịch phát trên thất (Paroxysmal Supraventricular Tachycardia)	103
Bệnh Kawasaki (Kawasaki Disease)	110
Chương 3. TIÊU HÓA - DINH DƯỠNG	116
Khám lâm sàng bộ máy tiêu hóa trẻ em	116
Béo phì ở trẻ em (Obesity in Children)	133
Tiêu chảy cấp (Acute Diarrhea)	142
Tiêu chảy kéo dài (Persistent Diarrhea)	155
Loét dạ dày - tá tràng (Peptic Ulcer)	161

Xuất huyết tiêu hóa (Gastrointestinal Haemorrhage).....	167
Suy dinh dưỡng (Malnutrition).....	174
Ứng dụng axit amin trong dinh dưỡng nhi khoa (Amino acid in nutritional support treatment in children).....	185
Chương 4. THẬN - TIẾT NIỆU	204
Cách khám hệ tiết niệu	204
Viêm cầu thận cấp sau nhiễm liên cầu (Acute Post-Streptococcal Glomerulonephritis: APSGN)	214
Nhiễm khuẩn tiết niệu (Urinary tract infections).....	221
Hội chứng thận hư (Nephrotic Syndrome)	227
Tổn thương thận cấp (Acute Kidney Injury: AKI).....	234
Bệnh thận mạn (Chronic Kidney Disease: CKD).....	246
Chương 5. HUYẾT HỌC	256
Khám thiếu máu và xuất huyết.....	256
Xuất huyết giảm tiểu cầu tiên phát (Idiopathic thrombocytopenic purpura).....	266
Thiếu máu thiếu sắt (Iron Deficiency Anemia).....	272
Schonlein - Henoch (Henoch-Schonlein Purpura)	278
Hemophilia (Hemophilia).....	284
Beta-thalassemia (β -Thalassemia).....	288
Bạch cầu cấp (Acute Leukemia).....	293
Chương 6. NỘI TIẾT	300
Đái tháo đường (Diabetes melitus).....	300
Tăng sản thượng thận bẩm sinh (Congenital adrenal hyperplasia).....	305
Suy giáp trạng bẩm sinh (Congenital hypothyroidism).....	312
Basedow (cường giáp) (Basedow Disease).....	318

Chương 7. SƠ SINH - CẤP CỨU - HỒI SỨC	323
Khám lâm sàng trẻ sơ sinh	323
Vàng da tăng bilirubin gián tiếp (Neonatal Hyperbilirubinemia)	337
Trẻ đẻ non (Premature Infants)	343
Suy hô hấp sơ sinh (Newborn Respiratory Failure)	348
Bệnh màng trong (Hyaline Membrane Disease)	357
Nhiễm trùng sơ sinh (Newborn Infections).....	361
Hội chứng suy hô hấp do hít (Meconium Aspiration Syndrome).....	367
Viêm màng não nhiễm khuẩn sơ sinh (Bacterial Meningitis In Newborns).....	371
Viêm phổi sơ sinh (Neonatal Pneumonia).....	375
Phản vệ ở trẻ em (Anaphylactic in Children).....	381
Cấp cứu ngừng tim - ngừng thở (CPR: Cardiopulmonary Resuscitation).....	390
Sốc ở trẻ em (Shock in Children)	397
Co giật ở trẻ em (Convulsion in Children).....	407
Hôn mê ở trẻ em (Coma in Children).....	416
Ngộ độc cấp ở trẻ em (Poisoning in children).....	425
Chương 8. THẦN KINH	433
Khám hệ thần kinh trẻ em	433
Xuất huyết nội sọ ở trẻ em (Intracranial hemorrhage in children).....	444
Bệnh động kinh (Epilepsy).....	452
Hội chứng Guillain - Barre (Guillain - Barre Syndrome).....	458
Chương 9. DA-CƠ -XƯƠNG-KHỚP	461
Khám da cơ xương cho trẻ em	461

Viêm khớp dạng thấp thiếu niên (Juvenile Rheumatoid Arthritis).....	475
Bệnh còi xương (Ricket)	481
Bệnh Lupus ban đỏ hệ thống ở trẻ em (Systemic Lupus Erythematosus In Children).....	489
Viêm da dị ứng (Atopic Dermatitis).....	497
Chương 10. BỆNH TRUYỀN NHIỄM	502
Bệnh tay chân miệng (HFMD: Hand - Foot - Mouth Disease).....	502
Bệnh sốt xuất huyết Dengue (Dengue Fever).....	515
Bệnh ho gà (Pertussis).....	534
Lỵ trực khuẩn (Bacillary dysentery).....	539
Viêm não virus (Viral Encephalitis).....	545
Viêm màng não nhiễm khuẩn (Meningitis Infectious).....	551
Thương hàn (Typhoid)	557
Sốt kéo dài ở trẻ em (Prolonged Fever in children).....	562
Nhiễm HIV/AIDS ở trẻ em (HIV/AIDS in Children)	567
Chương 11. MỘT SỐ KỸ NĂNG THỰC HÀNH KHÁC	585
Cách làm bệnh án nhi khoa	585
Đọc điện tâm đồ lâm sàng	596
Cách đọc công thức máu - huyết đồ	605
Phân tích các xét nghiệm đông máu cơ bản	611
Một số chỉ số hóa sinh máu bình thường ở trẻ em	615
Hướng dẫn học viên học lâm sàng	616
Phụ lục	616
Tài liệu tham khảo	630
	637